

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
Модуль I. ФІЛОСОФІЯ	9
<hr/>	
ТЕМА 1. Специфіка філософського знання і його роль у суспільстві	9
ТЕМА 2. Історичний розвиток світової філософії	20
2.1. Східна філософія	20
2.2. Антична філософія	29
2.3. Середньовічна філософія	49
ТЕМА 3. ФІЛОСОФІЯ ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ ТА НОВОГО ЧАСУ	73
ТЕМА 4. СУЧАСНА СВІТОВА ФІЛОСОФІЯ	83
4.1. Західноєвропейська класична філософія	83
4.2. Некласична філософія ІХ—ХХ ст.	100
ТЕМА 5. Вітчизняна філософія	120
Контрольні модульні завдання	131
Змістовий модуль II. ФІЛОСОФСЬКЕ РОЗУМІННЯ СВІТУ, ЛЮДИНИ ТА СУСПІЛЬСТВА	143
<hr/>	
ТЕМА 6. Філософське вчення про буття (онтологія)	143
ТЕМА 7. Філософія пізнання	155
ТЕМА 8. Буття людини та свідомості	167
ТЕМА 9. Наука і методологія наукового пізнання	190
ТЕМА 10. Діалектика як методологія наукового пізнання	204
ТЕМА 11. Суспільство у вимірах філософського аналізу (філософія су- спільства)	238
ТЕМА 12. Філософія історії	252
Контрольні модульні завдання	263

Змістовий модуль III. ЛОГІКА	275
<hr/>	
ТЕМА 1. Предмет і значення логіки	275
ТЕМА 2. Поняття як форма раціонального мислення	281
ТЕМА 3. Судження як форма раціонального мислення	291
ТЕМА 4. Умовивід як форма раціонального мислення	298
ТЕМА 5. Доказательство, обоснование, объяснение, понимание и аргументация	308
Контрольні модульні завдання	327
<hr/>	
Змістовий модуль IV. ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ	342
<hr/>	
ТЕМА 1. Філософія освіти в структурі філософських знань.	342
ТЕМА 2. Феномен освіти в історико-філософському дискурсі.	359
ТЕМА 3. Освіта як вид духовного виробництва і соціальний інститут.	380
ТЕМА 4. Феномен особистості і філософське осмислення можливостей освіти	393
ТЕМА 5. Філософія і стратегія освіти у глобалізованому світі.	412
ТЕМА 6. Розвиток філософської думки в Україні у XIX—XX ст.	428
Контрольні модульні завдання	490

ПЕРЕДМОВА

Духовна культура України на зламі тисячоліть переживає значні зміни, які відображають фундаментальні зрушення в суспільному житті. Навчальний посібник «Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, філософія освіти», доопрацьований та підготовлений на базі кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» групою науковців зі Слов'янська, Донецька, Києва, зорієнтований на найсучасніші вимоги кредитно-модульної системи оцінювання знань, підготовки кваліфікованих фахівців у сфері гуманітарного знання в межах трансформування української освіти до Болонського процесу. Навчальний посібник складено з урахуванням новітніх вимог Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, він містить 4 модулі: 2 модулі з філософії, 1 — з логіки, 1 — з філософії освіти.

Філософію можна визначити як вчення про загальні принципи буття, пізнання і відношення людини до світу. У цьому контексті, цілком слушним виглядає поєднання філософії із такими філософськими дисциплінами як логіка та релігієзнавство. На вивчення філософії, як базовій дисципліні відводиться два модулі, на вивчення логіки — один, релігієзнавства — два модулі.

Предмет філософії неодмінно включає в себе і розгляд питання про те, що таке сама філософія, вивчення її історії. Саме тому у першому модулі розглядаються важливі віхи в історії розвитку філософської думки. Показані її загальні та специфічні риси у філософії давнього світу, філософії Середньовіччя, філософії Відродження, Нового та Новітнього часу, сучасній філософії. У другому модулі розглянуті основи філософського розуміння світу, основні положення соціальної філософії, показано значення філософії як теорії та методології пізнання, розкрито проблеми існування людини у світі.

У третьому модулі показано значення логіки як науки про закони та форми правильного мислення, конкретний зміст та логічна структура думки, поняття логічної форми, основні форми мислення: поняття, судження, умовиводи. Міститься інформація про форми правильних міркувань та їх детермінованість законами логіки, істинність думки та формальна правильність міркувань, виникнення логіки як науки, поняття про діалектичну логіку та логіку формальну. Доводиться роль логіки у формуванні наукових переконань та в підвищенні культури мислення.

У четвертому модулі розглядаються надзвичайно актуальні теми, які викладаються в вищих навчальних закладах педагогічного спрямування. Філософія освіти є надзвичайно актуальним філософським курсом у сучасному глобалізованому світі, де освіта починає грати провідну роль. Особливого значення набувають проблеми мультикультурності, толерантності і співробітництва в освітньому просторі. На основі вивчення курсу передбачається формування у студентів цілісного розуміння освіти як вагомого інституту сучасної цивілізації, як невід'ємної складової соціалізації сучасної людини. Основна увага приділена з'ясуванню природи і сутності освіти, розумінню специфіки освітньої діяльності, взаємодії освіти з іншими соціальними інститутами, логіці історичного розвитку освіти на різних етапах цивілізаційного устрою суспільства, характеристиці сучасної системи освіти, її структурних елементів та функцій.

Посібник створено таким чином, щоб сприйняття і відтворення навчального матеріалу відбулось зрозумілим способом. Запропонована система перевірки знань дозволяє не тільки їх засвоювати, але й надає студентам можливості творчого самовираження через виконання практичних завдань, відповіді на тести, написання рефератів, тощо. До кожної теми додається також значний список рекомендованої літератури, в якому міститься велика кількість навчальних, наукових та інших видань.

З огляду на вище викладені міркування, студент, в ході ознайомлення з курсом, має не тільки оволодіти основними розділами знань з філософії, логіки та філософії освіти, а також мати можливість через отриманні знання та вміння реалізувати свій творчий потенціал, сформуватися особистістю, котра виявлятиме високий рівень поваги до різноманітних

вчень, бути толерантною особистістю, налаштованою на конструктивний пошук взаємопорозуміння та взаємоповаги з іншими людьми, в кожній з яких, в першу чергу, бачитиме й поважатиме унікальну й неповторну особистість.

Посібник підготували: **Передмова** — канд. філос. наук, проф., зав. кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук **Мозговий Л. І.**; **ФІЛОСОФІЯ** модуль I: **Тема 1** — **Мозговий Л. І.**, канд. філос. наук, доц. **Лисоколенко Т. В.**, асп. кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук **Дубініна В. О.**; **Тема 2.1** — канд. філос. наук, доц. кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук **Алієва О. Г.**; асп. Донецького Національного університету **Алієва Е. Б.**; **Тема 2.2** — докт. філос. наук., проф. кафедри філософії Донецького національного технічного університету **Додонов Р. О.**; **Тема 2.3** — докт. філос. наук., проф. кафедри історії філософії Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка **Бичко І. В.**; **Тема 3** — канд. філос. наук, доц. кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук **Мартинів Р. С.**; **Тема 4.1** — канд. філос. наук, доц. кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук **Творіна О. Л.**, ст. викладач кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук **Карпенко А. О.**; **Тема 4.2** — канд. філос. наук, зав. відділом філософії ІНІОН м. Москва, Росія **Хлебніков Г. В.**, канд. філос. наук, доц. кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук **Степанов В. В.**, **Карпенко А. О.**; **Тема 5** — канд. філос. наук, доц. кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук **Зубань Г. О.**, канд. філос. наук, ст. викладач кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук **Дьяковська Г. О.**; **ФІЛОСОФІЯ** модуль II: **Тема 6** — **Алієва О. Г.**; **Тема 7** — канд. філос. наук, доц. кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук **Смельяненко Г. Д.**, канд. філос. наук **Мозговий О. Л.**; **Тема 8** — докт. філос. наук, проф. кафедри філософії Дніпропетровського національного університету **Окороків В. Б.**; **Тема 9** — канд. філос. наук, доц. кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук **Скиртач В. М.**; **Тема 10** — докт. філос. наук, проф. кафедри філософії Донецького Національного університету **Додонова В. І.**, **Тема 11** — канд. філос. наук, доц. кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук **Абизова Л. В.**, асп. кафедри фі-

лософії, соціально-політичних і правових наук **Щудро Н. В.**; **Тема 12** — **Абизова Л. В.**; **ЛОГІКА** модуль III: **Тема 1,2** — канд. філос. наук, доц. кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук **Мартинів Р. С.**; **Тема 3** — **Мартинів Р. С.**, асп. кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук **Цеваліхін Ю. О.**; **Тема 4** — **Мартинів Р. С.**, ст. викладач кафедри суспільних наук Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого **Клименко В. І.**; **Тема 5** — докт. філос. наук, проф., зав. кафедри філософії Академії управління при Президенті Республіки Білорусь **Чуєшов В. І.**; **ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ** модуль IV: **Тема 1** — **Абизова Л. В.**; **Тема 2** — **Алієва О. Г.**, **Мозговий Л. І.**, **Мартинів Р. С.**, **Зубань Г. О.**; **Тема 3** — **Ємельяненко Г. Д.**; **Тема 4** — **Скиртач В. М.**, канд. філос. наук, доц. кафедри філософії Донецького Національного університету **Калінько М. В.**; **Тема 5** — **Абизова Л. В.**, **Дьяковська Г. О.**, **Творіна О. Л.**; **Тема 6** — докт. філос. наук, доц. кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук **Дубінін В. В.**